

Knipselkrant Stichting Weidegang 2010

VEEHOUDERIJ

Nieuwe Oogst

PVE controleert fokkerijclubs scherper

Stamboeken en fokkerijorganisaties moeten in de toekomst voor een erkenning betalen. En de toezichthouder, het Productschap voor Vee, Vlees en Eieren (PVE), wil scherper controleren op naleving van de regels.

Terecht", stelt Siem Jan Schenk, LTO-voorzitter Rundveehouderij, „Veehouders moeten kunnen vertrouwen op de gegevens die de stam-

boeken en fokkerijclubs verstrekken. Er is al langer kritiek over ontoereikend toezicht. De trend is dat fokkerijorganisaties de schatting van fokwaardes steeds meer in eigen hand nemen. Het belang van goed toezicht groeit daardoor."

GENETISCHE EVALUATIE
Schenk doet op de oprichting van de stichting Genetische Evaluatie Stieren (GES) in de rundveefokkerij. „Formeel heeft de situatie rond het GES en de

Nederlandse Veeverbeteringsorganisatie niets te maken met de aanpassingen die het PVE voorstelt. In de praktijk speelt dat volgens mij wel degelijk een rol."

Pascal de Ruyter van het PVE zegt dat de aanpassingen puur gedaan worden om het praktischer te maken. „Erkenningen verkrijgen en behouden is nu voor iedereen mogelijk. Het is alleen heel erg onpraktisch. Dat willen we verbeteren."

Het PVE wil verder de stamboeken

en fokkerijclubs met een licentie en/of erkenning niet meer alleen op papier controleren. Er wordt ook echt in het veld gecontroleerd of bijvoorbeeld DNA-onderzoek naar de afstamming van dieren goed is uitgevoerd.

STEELPROEVEN

„Dat doen we nu alleen vanuit kantoor", vertelt Pascal de Ruyter. „Voortaan doen we ook steekproeven in het veld. Dat kost mankracht. Daarom gaat

een erkenning straks ook geld kosten."

Een erkenning geldt binnenkort voor vijf jaar. Wat de hoogte van de kosten voor zo'n erkenning wordt is nog onbekend.

Schenk vindt het geen probleem dat het verkrijgen van een erkenning straks geld kost. „Maar het moet wel binnen de perken blijven. Ik ga mij er hard voor maken dat kleinere organisaties ook een redelijke mogelijkheid houden om een erkenning te krijgen."

Ieren bewijzen het voordeel van weidegang

De Ierse melkveehouderij richt zich meer en meer op 'extreme' weidegang. Het bracht hen het kostprijsleiderschap van Europa. Daarmee houden ze de Nederlandse melkveehouderij een duidelijke spiegel voor.

Analyse

Koeien het hele jaar rond weiden met twee maanden van het jaar de hele veepestel droog. Het was lange tijd een verhaal vanuit de andere kant van de wereld: Nieuw-Zeeland. Sinds een jaar of tien maakt het systeem ook opmars dicht bij huis, in (zuidelijk) Ierland.

Weiden deden de melkveehouders in Ierland al, maar meer op 'onze' manier, gecombineerd dus met flink bijvoeren. Het land kampt echter al jaren met lage opbrengstcijfers. Met name als gevolg van een zuivelindustrie die bijna volledig draait op export van bulk en kaas.

Veel melkveehouders zochten daarom naar andere alternatieven omdat ze ook beperkt werden in groei. Tot voor kort regelde de Ierse overheid namelijk of een melkveehouder quotum mocht kopen. Hierdoor kreeg het Nieuw-Zeeland systeem steeds meer navolging. Dit houdt in: alle koeien in januari/februari laten afkalven, vanaf februari onbeperkt weiden, maximaal 300 kilo krachtover per koe per jaar en geen belang hechten aan de productie per koe.

Ook in (Zuid-)Ierland gaat de schaalvergroting door. Maar veel boeren melken alleen meer koeien als ze ook de huiskavel kunnen uitbreiden.

Foto: Nieuwe Oogst

„Het gaat om het rendement dat je van een hectare haalt", stellen de melkveehouders Connor O'Leary en Shane Fitzgerald. Ze zijn beide lid van de European Dairy Farmers en realiseren een kostprijs van minder dan 20 cent per liter melk.

Afgelopen weken kregen ze meer dan honderd Nederlandse melkveehouders op bezoek. Beide vertelden enthousiast over de resultaten van het 'extreme' weiden. O'Leary geeft aan dat de Ieren wel

heel erg gebrand zijn op lage kosten. „Je moet je eigen arbeid wel meerekenen, anders loop je jezelf voorbij en houd je er geen plezier in."

Binnen het 'nieuwe Ierse' systeem valt het wat arbeid betreft echter nog wel wat mee. In februari/maart is er een pikbelasting. Maar in veel maanden blijft het bij melken en beheren van grasland.

Dat stelt ook de Nieuw-Zeelandse weideganggoeroe Adrien van Bijsterveldt. Het 'grazing based systeem' vraagt

volgens hem gemiddeld 2200 uur per jaar per persoon: 50 weken met 44 uren per week.

Van Bijsterveldt staat aan het hoofd van het nieuwe proefbedrijf Greenfield Dairy nabij het Ierse Kilkenny. Met 250 koeien tracht Teagasc (het Ierse Wageningen UR) hier een bedrijf te runnen met een kostprijs van maximaal 15 cent per liter melk. „Dat kan best, de beste bedrijven hier zitten nu al op 13 cent", zegt Van Bijsterveldt.

Voor Ierse veehouders met een kleine huiskavel is het extreme grazing based systeem schier onmogelijk. Ook het laag houden van de tussenkalftijd levert vaak problemen op. Alle koeien moeten in zes weken afkalven en dus ook in zo'n korte periode drachtig worden.

Bedrijven als die van O'Leary en Fitzgerald varen er wel bij. Zij hebben dit management wel goed in de vingers en verdienen tienduizenden euro's extra aan de verkoop van drachtige of nieuw-melkde vaarzen. Die brengen momenteel tussen de 1300 en 1600 euro per stuk op.

MARGE

Ondanks de moeilijkheden op vruchtbaarheidsgebied ligt de gemiddelde kostprijs in Ierland niet hoger dan 24 cent. „Het gaat om de marge, niet om de melkprijs", hield de Ierse melkveehouder en oud-bestuurder John Murphy zijn Nederlandse publiek voor.

Maar Van Bijsterveldt waarschuwt: „Dit systeem invoeren is als een vreemde taal leren spreken." Voor Nederlandse boeren is kopiëren van het systeem dan ook vaak een stap te ver.

Tech is duidelijk dat meer focus op weidegang de Ieren geen windeieren legt. In een grasrijk land als Nederland, gericht op dezelfde internationale melkmarkt, is zo'n lesje van over de grens wel degelijk interessant.

➤ *Vakken veehouderij*

SJOERD HOFSTEE

Relatie vaccin en bloederziekte bij kalf onderzocht

In Duitsland vindt al langer veel onderzoek plaats naar mogelijke oorzaken van de 'mysterieuze' huidbloeidings bij jonge kalveren. Onderzoek neemt nu ook specifiek de relatie van het BVD-vaccin Pregsure onder de loep.

De Gezondheidsdienst voor Dieren meldde vorige week dat minstens 164 kalveren in Nederland bezweken zijn aan de mysterieuze huidbloeidings

bij kalveren. Ook in Duitsland komt de bloederziekte al langer voor. Volgens Duitse onderzoekers speelt Pregsure BVD een vaccin van farmaceut Pfizer, mogelijk een rol.

Pfizer geeft in een reactie aan graag mee te werken aan alle onderzoek. „Wij ondersteunen de onderzoeken actief. Ziektebestrijding is onze belangrijkste prioriteit. In Duitsland financieren we daarom binnenkort zelf een epidemiologisch onderzoek naar alle mogelijke oor-

zaken. Daarin wordt ook de mogelijke link met het BVD-vaccin meegenomen."

Pfizer is overtuigd van de veiligheid van Pregsure. Volgens de woordvoerder ziet het bedrijf het resultaat van de onderzoeken onbevengbaar tegemoet. „Het vaccin levert extra immuniteit door een gepatenteerde stof die concurrerende vaccins niet bezitten. In Noord-Amerika is Pregsure veel gebruikt. Daar is geen enkele relatie tussen het middel en de bloederziekte bij kalveren gelegd."

Verdiepen in perspectief biozuivel

De biologische melkmarkt kan nieuwkomers gebruiken. Menig melkveehouder aarzelt om de overstap te maken omdat hij de marktperspectieven niet kent. Tijdens een Melkveecafé op 1 april schetsen diverse partijen in de biologische sector hun werkwijze en perspectieven.

Het speciale Melkveecafé heeft als thema 'Perspectieven en werking van de biologische markt'. Met name voor gangbare boeren die biologisch willen gaan produceren is het een uitgelezen kans om meer marktinzicht te krijgen. Ook biologische melkveehouders die zich willen verdiepen in hun eigen zuivelmarkt zijn welkom. Gangbare melkveehouders die geen intentie hebben om biologisch te gaan kunnen ook leren van het marktmecanisme en zich aanmelden. Agrifirm ondersteunt deze leerbijeenkomst van de Melkvee Academie.

Vanuit de zuivelverwerking vertel-

len Jan Zomerdijk, directeur van Eco-mel, en René Cruisjes van Eekohland Melk op Maat over hun rol en positie op de biologische markt. Daarnaast lichten ze hun aanpak en toekomststrategie. Maurits Steverink, ketenmanager zuivel bij de Taskforce Marktonwikkeling Biologische Landbouw plaatst marktperspectieven en trends in een breder kader. Hij gaat in op de invloed van de economische crisis en de toekomst van de biologische markt.

BOER ON TOUR

De bijeenkomst is een vervolg op de biologische Boer on Tour in november. De busrit met gangbare melkveehouders naar biologische collega's inspireerde, maar riep ook talloze vragen op.

De bijeenkomst vindt plaats op donderdag 1 april van 10 tot 12.30 uur in De Toekomst in Middel. Aanmelden via de site van de Melkvee Academie of telefoon (0520) 293401.

➤ *www.melkveeacademie.nl*

advertentie

bokano
AUTOMATISCHE ADJUVANTIESYSTEMEN

Bel naar:
0513 482918

BOKANO.NL Waterslangen Afdel- / oprolsystemen

Niet meedenken

Grote Duitse melkveebedrijven hebben veel goedkope Oost-Europese (niet-EU) stagiairs. Ze voeren routinematige werkzaamheden goed uit, maar denken amper mee over het bedrijfsmanagement. Voor grote bedrijven is het daarom interessanter om een goede melkstal met voldoende capaciteit te hebben dan een automatisch melksysteem, meldt het netwerk Mijnenmanagers.

Weiden op het scherpst van de snede

THEMA

Ierse veehouders zetten volop in op weidegang. Ze weiden snel om en laten de percelen afgrazen tot een stoppelengte van 3,5 centimeter. Gras niet op laten vreten vinden ze onzin. „Een koe is het weiden wel te leren, een boer kost het vaak meer moeite.“

Het was voor veel deelnemers van de 'hoer on tour' naar Ierland wel enigszins vreemd. Tijdens de studiereizen van Agrifirm, de Melkvee Academie en Henk van Dam van begin maart liepen de koeien buiten, terwijl het 's nachts nog voor en het gras droog en smalle oogde.

„We hebben niet de meest dramatische winter van enkele decennia achter de rug“, hielden de Ierse melkveehouders en onderzoekers hun Nederlandse gasten voor. Dit wereldlied hen er niet van om hun koeien al

gasc (het Ierse Wageningen UR Livestock Research). De onderzoeker stelt dat je het hoogste rendement uit weiden haalt door het 'aantal kilo koe' per hectare goed af te stemmen op het gras aanbod. „50 procent van het voor dat de koe openst is onderhouden. Over het algemeen is een lichte koe daarom efficiënter. Bovendien vertrappt die gemiddeld gezien natuurlijk minder.“

Uit eerder uitgebreid Nieuw-Zeelands onderzoek blijkt dat een toename van één koe per hectare in intensiteit per weideperceel 6 procent aan productie per koe kost, maar 20 procent meer productie per hectare oplevert. „Natuurlijk is daarin een optimum te zien. Factoren als klimaat, grondsoort en -conditie, management en het alkalifatratoren van de veepestel zijn van belang. Uit ons onderzoek van vorig jaar kwam een aantal van 3,52 centimeter aangehouden. Daarom is dat vergelijkbaar met ongeveer 1000 kilo droge stof in Nederland, Stit.“

Inzet is om met het weiden 16.000 kilo droge stof per jaar van het land te halen. Horan noemt dat zeker realistisch. „In totaal kan een perceel op jaarbasis vaak zo'n vijftien keer beweide worden. Wij scharen hier in op bij een stee van rond de

Wel of geen weidegang is voor Ierse melkveehouders geen discussie. Het verschil zit hem in hoe extreem ze het toepassen.

Foto: Nieuwe Oogst

is afweiden tot 3,5 tot 4 centimeter stoppelengte. Dat is beduidend korter dan in Nederland. Hier wordt vaak 6 tot 7 centimeter aangehouden als goede uitschaarlinge.

Een van de gedachten daarbij is een snellere hergroei. „Dat klopt ook wel“, zegt Horan. „Maar het gaat ons niet om de massa, maar om het aandeel bladmateriaal. Gras houdt haar hoge voedingswaarde tot het driehalftadium. Als de stoppelengte

langer blijft, heb je meer kans op een vierde blad. Je hebt dan wel meer massa, maar het onderste deel van de plant is dan eigenlijk dood materiaal.“

Dat is ook een van de beperkingen die Horan ziet voor het Pure Graze systeem, dat meerdere Nederlandse boeren de laatste jaren toepassen. Hierbij weiden de koeien ook het grootste deel van het jaar, maar juist in een ruime snede.

een reëel risico. Maar de meest Nederlandse melkveehouders moesten toegeven dat dit 100 procent meevalt. In de Ierse percelen is eigenlijk geen vertrapting waar te nemen. En ook geen zware dammen, wat waarschijnlijk deels aan de grondsoort is toe te schrijven.

Maar het management heeft minstens zoveel invloed. Zo gebruiken de Ieren meestal meerdere in- en uitgangen per perceel. Ook loopt een koppel vaak maximaal vier dagdelen, twee dagen, achteren op eenzelfde stuk grond. Zware machines zijn uit den boze en door een minimum aan maaien, in ieder geval in de weidepercelen, ook bijna niet nodig.

Door de korte stalperiodes is er weinig driftmis. Dit wordt veelal aangewend op de maaiperiodes, die meestal niet aan de huiskeel grenzen. De weidepercelen krijgen in het voorjaar één keer een gift. Daarna worden ze na elke weidesnede van kunstmest voorzien. Dit gebeurt meestal met een kleine strooier achter de quad tijdens het koeien ophalen.

BIJVOEREN

Het er nog een probleem. Hoe keer je de koeien voldoende gras op te nemen om daarmee de benutting van het gras zo hoog mogelijk te maken? John Murphy, die zelf ruim honderd koeien melkt en oud-bestuurder is van de Ierse ITO, gaf de Nederlandse melkveehouders wat tips mee. „Als je bijvoorbeeld, doe dat dan 's ochtends. Anders wachten de koeien overdag op het voor wat ze nog krijgen. Bijvoeren van krachtvoert is de melkstal leverer geen probleem, maar bijvoeren van gras- of maaisukl ontregelt het systeem. Daarin moet je dus terughoudend zijn. Zeker in het hoogseizoen qua groeien, in de zomer, is ruwvoer bijvoeren eigenlijk uit den boze. Als je daar één keer mee begint, is het einde ook.“

Lastig? „Valt wel mee, hoor“, stelt Brandon Horan. „Een koe kun je prima trainen, de melkveehouder laat zichzelf vaak minder goed dwingen.“

Met de lichte weidesneden, in het voor- en najaar, lijkt vertrapting van de percelen

Sjoerd Hofstee

'Kunstmest strooien vanaf half januari'

Connor O'Leary licht zijn bedrijfsstrategie toe aan de Nederlandse melkveehouders op zijn kille hooggelegen perceel. „Kort inscharen is goed voor de melkproductie, maar niet voor de vruchtbaarheid. Daarom voer ik altijd structureel ruw- of krachtvoer bij.“

THEMA

Connor O'Leary is begin maart redelijk vermoeid. Hij kijkt dan ook terug op een maand waarin het overgrote deel van zijn 180 koeien afkalven. „Dat is het nadeel van ons systeem. Februari zorgt voor een tsunami aan werk. Maar eerlijk is eerlijk, de rest van het jaar hebben wij het vaak rustiger dan de meeste Nederlandse boeren.“

De koeien van O'Leary gaan vanaf begin februari, direct na afkalven, beperkt naar buiten. „Door de voor ons gebied zo dramatische winter is de grasgroei ontoereikend. De zwakte van ons systeem komt daarmee naar voren: te weinig kuil van goede kwaliteit om bij te voeren en stallen die niet berekend zijn op het huisvuizen van veel koeien voor langere tijd.“

De ondernemer uit Donoughmore laat zijn koeien daarom toch 'gewoon' vanaf begin februari zoveel mogelijk weiden. „Het oude gras moet toch op om nieuw gras te laten groeien. En ik heb ook niet voldoende kuil. Al zijn de krachtvoerprezien, met onge-

veer 18 euro per 100 kilo, wel historisch laag. Daarvoor zou ik de koeien bijna een paar uurtes extra binnen kunnen houden.“

Om de grasgroei te stimuleren strooide O'Leary rond half februari 80 kilo zuivere stikstof per hectare. „Normaal strooi ik de eerste gift minder dan 50 kilo per hectare. Maar dan wel al in de eerste droge periode na 12 januari.“

FRIESIAN HOLSTEINS

O'Leary wil sterke maar niet te zware dieren fokken voor zijn 'grazing based' systeem. Hij probeert dit te bereiken door te kruisen met Holstein Friesians en Friesian Holstein-koeien, de laatste uit het Nederlandse fokprogramma van de FHRS.

Afkalven van varzen moet gebeuren op een leeftijd van twee jaar, om in het systeem te passen. Daarbij is een optimale ontwikkeling ondergeschikt. „We doen natuurlijk ons best, maar als ze klein zijn heb ik geen genade. Het is leuk om goed voor je kalveren en pinken te zijn. Maar je moet je afvragen wat het rendement van extra opfokkosten is.“

Stripweiden tegen vertrapting

THEMA

Tom Browne melkt samen met vijf medewerkers zo'n 700 koeien. Sinds half februari zijn de koeien enkele uren per dag buiten.

Om vertrapting te voorkomen start Browne eerst met stripweiden. Vanaf begin april weidt hij de koppel drie dagdelen op één perceel, waarna hij ze omweld. Na ongeveer achttien dagen is het perceel dan weer aan de beurt.

Browne wil niet te extreem starten met het weidegras aandeel. „Als je een koe wilt misbruiken, moet je haar vanaf begin februari dag en nacht naar buiten doen. Voor een onderzoekscentrum leuk, maar ik noem het gekkenwerk.“

Voor de fokkijnt gebruikt Browne Holstein Friesian-stieren. „De Nieuw-Zeelands Holsteins blijven vaak te klein. Maar de extreme Holsteins zijn ook niet goed. Je moet een tussenweg vinden.“

Die ligt voor Browne zeker niet bij kruis-

lingen. „Daarmee fok je op den duur katten. Het is puur een compensatie van slecht management.“

De veepestel van de Ier haalt nu een gemiddelde van meer dan vijf lactaties per koe. „Dat moeten zeven lactaties worden met gemiddeld 7000 kilo melk per koe en een maximum van 700 kilo krachtvoer per jaar.“

Browne veert nu vaak nog minder dan 700 kilo krachtvoer op jaarbasis per koe. „Ik ga voor 500 kilo, maar met de slechte winter van dit jaar lukt dat zeker niet.“

In 2000 nam de veehouder een 48-stands Dairymaster buitenom-melkende carroussel in gebruik. Als alles goed loopt melkt hij hiermee 350 koeien in het uur met twee melkers.

ZIEKE KOEIE

Op de vraag hoe hij in het hoogseizoen - als de koeien buiten lopen en het melken zo snel gaat - zieke koeien signaleert, heeft Browne wel antwoord. „Zorg dat de koeien altijd opgehaald worden door iemand met ervaring. Dat is namelijk het ideale moment om koeien te spotten waar iets aan mankeert.“

Tom Browne voor een van zijn jongvee groepen. „Koeien in een perceel inscharen doe ik op gevoel. Als ik door een weiland loop met een meetinstrument gaat het gras echt niet sneller groeien.“

'Herfstgras nog goed van kwaliteit'

THEMA

„Alles draait om de opbrengst per hectare“, zegt Shane Fitzgerald. Hij melkt een kleine 200 koeien met 2,5 volwaardige arbeidskrachten nabij de plaats Mallow.

Het quotum is hier niets meer waard en kost ook niets meer. Ik noem gras daarom het nieuwe quotum. Uitbreiden kan in mijn systeem namelijk alleen als ik mijn huiskeel groter kan maken.“

De jonge ondernemer is een van de Ierse veehouders die echt het Nieuw-Zeelands systeem toepast. Vanaf 1 februari weidt hij het liefst zijn afgekalve koeien dag en nacht. „Dit jaar kan dat niet, omdat er te weinig grasgroei is. Ik stuur ze nu rond 9 of 10 uur 's ochtends het land in met een goed hongerige maai. Je moet ze wel een beetje dwingen om het gras op te nemen. 's Nachts voer ik dus wel bij, maar niet te veel.“

Over de kwaliteit van het gras, na een

winter met veel vorst en sneeuw, is Fitzgerald niet negatief. „Door de lage temperatuur is het drogestofpercentage veel hoger. Nu schat ik het op 25 tot 30 procent. Normaal is het in deze tijd nog geen 20 procent. Het is geconcentreerder, en daarom vallen de energiewaarden niet tegen.“

De ondernemer moet de weides op voorraden bij de koeien inscharen. „Dat doe ik nu bij zo'n 1400 kilo drogestof per hectare. Maar met dit drogestofpercentage schat ik het werkelijke aandeel nu op 1600 tot 1700 kilo per hectare.“

Net als veel andere Ierse veehouders probeert hij het gevaar op bijvoorbeeld penserverzuiging te verlagen door niet ruwvoer, maar krachtvoer bij te voeren. „Ons krachtvoer bevat vezels door onder andere citruspulp. Het gevaar voor penserverzuiging is er desalniettemin in april en mei wel degelijk. Dan blijft het oplossen.“

Shane Fitzgerald toont een net afgegrast perceel. „Gras is mijn enige quotum nog. Daar rendement uithalen is dus het meest economische.“

Focus

Met 26 jaar eigen KI-service en fokkerijorganisatie

Waar andere boerenzoons ruziën over Fendt of John Deere, ruziede Gerco van Engelen uit Nunspeet (Gld.) over de beste stieren. Nu, op zijn 26ste, kan hij het vijftigjarige bestaan van zijn eigen KI-service en de eerste fokwaardes van Vekis Genetics vieren, de fokkerijorganisatie die hij vorig jaar met zijn aanstaande schoonvader startte.

Voor het interview start, wordt de laptop aangeslept. Alger Meekma zette tien Touran-dochters op de foto, Gerco's eerste stier die deze maand zijn fokwaardes kreeg, en het resultaat moet worden bewonderd. Met glinsterende ogen somt hij kenmerken en afstammelingen op. Vvh Oman Touran cv (O Man x Durham) deed het dan ook niet slecht als nieuwe binnenkomer op plek 58 met + 146 NVL, + 650 melk, -0,27 vet, + 0,02 eiwit en 107 exterieur.

Gerco's broer Bert (42) glimlacht goedkeurend. Hij verhuurt een deel van zijn melkveestudie in Nunspeet aan de organisatie van zijn broertje en wekelijks lopen Fransen, Amerikanen en Japanners over het erf om de fokkoeien te bekijken. Maar, verklaart Bert, het houdt hem niet zo bezig: „De zuivelfabriek kijkt toch niet naar afstamming. Daarom liet ik Gerco altijd al de stieren bepalen, hij was er goed in.”

Gek is het dan ook niet dat Gerco na de MAS bij KI-service Frey aan de slag ging. Op zijn 21ste kon hij, met toestem-

ming van het bedrijf, het werkgebied rond Nunspeet overnemen. Inmiddels heeft hij vier man personeel.

Het zelf fokken bleef echter trekken. Toen fokker Gerben van Veelen hem in 2006 vroeg samen een stierkalf te testen, werd hij dan ook direct mede-eigenaar van Touran. Dat de stier cvm heeft, ziet Gerco niet als een probleem. „Grote organisaties laten prachtige stieren liggen vanwege een klein gebrek. Ik maak daar in dit geval dankbaar gebruik van.”

De start van een complete fokkerijorganisatie heeft Gerco te danken aan zijn aanstaande schoonvader Wichert Ramon die, aangestoken door zijn passie, besloot te helpen investeren. Samen kochten ze vorig jaar een aantal stieren en fokvaarzen, waaronder Broeks Bolton Else VG-86 en Broeks Rouel VG-85, en zetten Vekis Genetics op.

Om tussen de bestaande fokkerijorganisaties te komen, is niet gemakkelijk, beaamt Gerco. „We onderscheiden ons door de vermarktting alleen via onafhankelijke KI-services te doen. Zij hebben een nauwe band met boeren. En insemineren blijft mijn hoofdwerk, dus ook ik sta dicht bij de boer.” Door de stieren bij verschillende KI-stations onder te brengen, houdt hij bovendien een breed netwerk. „Ik wil met iedereen overweg kunnen.”

Dromen zijn er nog volop. Drie stiermoeders, zeven stieren en dertig belof-

tevolle kalveren en drachten vormen hun voorlopige schat. Uitbreiding en een eigen stal zijn de eerste doelen. Maar de uiteindelijke droom is een eigen KI-station. „Helaas zijn de regels zo streng

dat het nu haast onmogelijk is. Gelukkig bevallen de samenwerkingen voorlopig prima.” Bovendien, een jongen van 26 moet toch wat te dromen houden.

Foto: Ellen Meinen

Nieuwe Celgetal-sneltest

Ecostyle Animal Care B.V. in Appelscha introduceert deze maand een nieuwe testmethode om zelf het celgetal te meten: de Celgetal-Sneltest. De test meet vanaf 70.000 tot 1.970.000 cellen per milliliter op de 20.000 nauwkeurig. Een reageerbuisje wordt gevuld met 2 milliliter melk en 2 milliliter reagens vloeistof van minimaal 20 graden Celsius. Dit wordt dertig seconden op z'n kop gehouden en daarna leeg gegooit. De niet uitgelekte hoeveelheid melk geeft vervolgens op de schaalverdeling van

het testbuisje de celgetalwaarde aan.

Nieuw is een sneltest om zelf het celgetal te meten niet. Wel nieuw lijkt de relatief goedkope prijs. Kost de digitale meter Porta SCC in aanschaf (reader met startkit voor 24 proeven) zo'n 250 euro en de 4Q Mast geleidbaarheidsmeter zo'n 270 euro, de startbox met 20 testen van Ecostyle is voor 69,95 euro aan te schaffen. Al blijft een CMT-schaaltje met vloeistof, minder dan 15 euro, uiteindelijk de soberste maar ook goedkoopste optie om mastitis te achterhalen.

Gastcolumn

Groener gras bij de burenen?

Het gras bij de burenen lijkt altijd groener... een bekend gezegde en een waarheid als een koe. Vanuit Melkvee Academie en Agrifirm gingen drie Boer on Tours kijken bij het (weide) gras van de burenen. Begin maart bezochten we in Ierland het grasonderzoeksinstituut en vier praktijkbedrijven. Wat bleek? Het gras was minder groen dan we verwachtten. Ook Ierland heeft de strengste winter gehad in vijftig jaar en ook daar was het gras bruin. De kostprijs is laag in Ierland, maar dat komt ook omdat de opbrengstprijs altijd lager is geweest. Het melkveehouderij systeem met veel versgras heeft zich daar op aangepast. Een aantal reisgenoten kwam tot de conclusie dat dit niet hun systeem van boeren is. Houd het daar dan op? Nee, want het systeem van boeren heeft je en kun je toch niet kopiëren. Maar we konden wel zien hoe het hen lukt een lage kostprijs te realiseren. Ze kiezen echt voor melkproductie op gras, dat moet zoveel mogelijk als vers product direct de koe in. Zo min mogelijk inkuielen, zo lang

mogelijk weiden en niet meer bijvoeren dan noodzakelijk voor de ruwvoerbehoefte jaar rond.

In Nederland stoppen we gemiddeld 75 procent van het gras in de kuil. In echte graslanden is dat net andersom. Want dat betekent voederwaarde verlies, kosten maken en werk. Consequent werken betekend voor de meeste Ieren ook dat bedrijfsontwikkeling (meer melken) begint met een grotere beweidingsoverpervlakte, daarna kun je weer meer melk uit weidegras gaan produceren. De hoeveelheid versweidegras die omgezet wordt in melk zou mooi in een echt kengetal uitgedrukt kunnen worden. Kunnen we dat in Nederland ook als kengetal gaan benoemen? Dit soort getallen zijn niet heilig. Maar graslandmanagement wordt moeilijker als je onderling niet kunt vergelijken, uitwisselen en dus leren van elkaar. Ierse boeren sturen op dit soort kengetallen en maken zo bij de grotere koppels het graslandmanagement beheersbaar. Dat is wat ik ook in Nederland als belangrijke

vraag zie. Hoe houd ik grip op weidegang en graslandmanagement? Uit die behoefte is het Modern Standweiden ontstaan. Langere periode in één perceel geeft rust. Niet meer de onregelmatigheid van iedere 4-6 dagen omweiden met alle onrust in melkproductie en grasopname. In landen als Ierland lossen ze dat anders op. Sneller omweiden is één van de grote lessen die we leerden. Voor een regelmatige opname en gelijkmatige melkproductie mochten koeien maximaal twee dagen in hetzelfde perceel. In het vroege voorjaar en het najaar liefst iedere halve dag een nieuw stuk. Zo bouw je voor de koeien en de boer een ritme op. Zo blijkt het juist belangrijk om bij de burenen te gaan kijken. Als je goed kijkt is het gras ook groener, omdat je wat kunt leren van elkaar!

Bert Philipsen
Projectleider WLR/Melkvee Academie

Meer melken uit weidegras

De bijeenkomsten 'meer melken uit weidegras' zijn deze week gestart. Zo'n 30 melkveehouders namen een kijkje op het eerste voorbeeldbedrijf van Kielstra in het Friese Opeinde en gingen met elkaar in discussie. Ook bij het bedrijf van Koers in Kamperveen waren zo'n 30 belangstellenden.

De meetings zijn een initiatief van de Melkvee Academie (MVA) en Agrifirm en vloeien voort uit de Boer on Tour trips naar Ierland eerder dit voorjaar.

De bedrijfsvoering van Kielstra heeft hier en daar wel wat weg van het 'Ierse' teem. De Friese veehouder stelt dat zijn koeien zich moeten aanpassen aan de stal en niet andersom. Mede daarom zet hij al jaren in op kruislingfokkerij. Eerst met Jerseys en de laatste jaren met Zweeds-Roodbont. Net als bij de veel (zuid) Ierse boeren komen de koeien maar één dag in eenzelfde perceel.

De Melkvee Academie en Agrifirm organiseren volgende week nog één bijeenkomsten rondom het thema melken uit weidegras.

Bron: Nieuwe Oogst, 24 april 2010

Iers weiden in Nederland: meer melk uit weidegras

Als vervolg op de Boer on Tours Melken uit vers weidegras naar Ierland organiseren Agrifirm en de Melkvee Academie melkveecafés met als thema: meer melk uit weidegras. Tijdens deze bijeenkomsten kunt u kijken bij een boer die beweidt en ervaringen uitwisselen met collega's die ook hebben deelgenomen aan de reis.

De Ierse manier van werken biedt kansen voor Nederlandse melkveehouders om de benutting van vers gras te verhogen en kosten te verlagen.

De inspiratie die tijdens de studiereizen naar Ierland is opgedaan, wordt tijdens de melkveecafés vertaald naar de Nederlandse situatie.

In Ierland viel met name op dat de koeien, door consequent te werken, worden getraind om zoveel mogelijk vers gras op te nemen. Wat

kunnen we overnemen van deze werkwijze?

Melkveecafés: meer melk uit weidegras

Allerlei facetten rondom weiden komen tijdens de melkveecafés aan bod:

- Hoe haalt het gastbedrijf veel melk uit weidegras, hoe doen de Ieren dat en wat hebben we daarvan geleerd?
- Hoe kunnen we komende zomer, met lage kosten, meer melk produceren uit weidegras?
- Tevens wordt ingegaan op: weersomstandigheden, grasland-vernieuwing, verschillende grondsoorten, aantal dagen per jaar weiden, loonwerk- en voerkosten en het gebruik van de graslandgebruikskalender.

Opstallen vooral veroorzaakt door oppervlakte huiskavel, aanschaf melkrobot en arbeidsdruk

Koe blijft in de wei

Voor jonge veehouders noemen arbeid als de belangrijkste reden om te stoppen met weidegang, zo blijkt uit onderzoek in opdracht van Veeteelt. Om weidegang te blijven stimuleren op grote, groeiende bedrijven zijn alternatieve weidesystemen nodig, vindt Bert Philipsen namens Stichting Weidegang.

tekst Jaap van der Knaap

Het percentage bedrijven dat weidegang toepast, stabiliseert. Van de Nederlandse melkveehouders gaat 83 procent de staldeuren open, van de Vlaamse veehouders 95 procent, zo blijkt uit een onderzoek dat bureau Environments International afgelopen zomer voor Veeteelt uitvoerde. In 2006 lagen die percentages nagenoeg even hoog: 86 procent voor Nederland en 94 procent voor Vlaanderen. Environments vroeg 281 Nederlandse en 119 Vlaamse melkveehouders naar toepassing van weidegang. Dat weidegang volgens deze steekproef niet verder afneemt, verrast Bert Philipsen niet. 'Het beeld klopt dat tussen de 80 en 85 procent van de bedrijven koeien blijft weiden. Ik constateer wel een teruggang in het aantal uren weidegang dat koeien dagelijks krijgen.'

Philipsen is als graslanddeskundige van Wageningen UR Livestock Research nauw betrokken bij de Stichting Weidegang, die als doel heeft weidegang te stimuleren door onder meer advisering en onderzoek. 'Veehouders laten koeien korter weiden doordat de grootte van de huiskavel niet evenredig loopt met de groei van de veestapel of doordat weiden te veel arbeid kost. Bedrijven die hiermee te maken hebben, staan op een tweesprong: moeten ze weidegang voor een groot koppel optimaliseren of voortaan de staldeuren dichthouden? Twee verschillende systemen tegelijk, weiden en een winterrantsoen aan het voerhek, betekent dubbel werk, terwijl je er financieel niets wijzer van wordt.'

De Nederlandse veehouders die er volgens de enquête van Environments voor kozen om de koeien jaarrond op stal te

houden, zijn inderdaad de grotere bedrijven (figuur 2). Jaarrond opstallen werd verkozen boven weidegang vanwege een te kleine huiskavel, melken met een melkrobot of vanwege arbeid (figuur 1).

Minder onbeperkte weidegang

Net als in Nederland zijn het in Vlaanderen vooral de grotere bedrijven die vaker kiezen voor opstallen (figuur 3). 'We zien dat weidegang wel toegepast blijft, maar dat de uitvoering verandert', vertelt An Schellekens, medewerker van de Hooibeekhoeve en coördinator van het Landbouwcentrum voor Voedergewassen in Vlaanderen. 'Steeds meer bedrijven die nog beweiden, tellen de opname van vers gras nauwelijks mee in het rantsoen. Ze voeren een volledig winterrantsoen in de stal en passen weidegang toe voor gezondheid en welzijn van de koeien.'

Schellekens' constatering loopt synchroon met de enquête onder de Vlaamse veehouders. Daaruit blijkt een verschuiving van het gekozen weideregime. In 2003 koos 58 procent nog voor onbeperkte weidegang, in 2006 44 procent en bij de recente enquête gaf 33 procent aan nog onbeperkt weidegang toe te passen (figuur 3). 'Sommige grote bedrijven laten alleen de oudmelkte dieren nog naar buiten, zodat ze de verse dieren goed kunnen voeren in de stal', zoervaart Schellekens.

Naast arbeid en een beperkte huiskavel drijft vooral de Vlaamse wetgeving de koeien naar binnen volgens Schellekens. 'De mest die koeien naar buiten brengen, blijft in theorie onbenut, maar telt wel mee in de mestboekhouding. In de Vlaamse wetgeving is geen onderscheid

tussen weidegang en opstallen. Dat maakt opstallen voor sommige bedrijven noodzakelijk.'

Een mogelijke oorzaak van het stabiliseren van het percentage weidegang zijn financiële prikkels. Zo geven zuivelfabrieken Cono, Rouveen en FrieslandCampina een plus(je) op de melkprijs wanneer koeien een minimaal aantal dagen en uren per jaar buiten lopen. 'We merken dat er meer aandacht is voor de weidegangbonus', vertelt hoofd buitendienst Noord, Gerben Epema, van FrieslandCampina. 'Die bijdrage, 50 euro per 100.000 kg melk, is bescheiden, maar het betekent vooral ook kleur bekennen. We laten zien dat we weidegang belangrijk vinden. We hechten veel waarde aan deelname aan de Stichting Weidegang, waaraan ook maatschappelijke partijen zijn verbonden. Dat zorgt voor een breed draagvlak.'

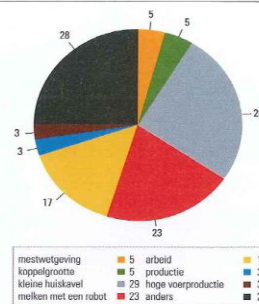
De stabilisatie van het percentage weidegang is volgens Epema gunstig. 'Door weidegang te stimuleren en dat uit te dragen hoef je als sector niet in de defensieve hoek te kruipen.'

Alternatief beweidingsysteem

Naast het opbrengstverhogende aspect kan ook de lage melkprijs een bijdrage hebben geleverd aan de stabilisatie van het percentage weidegang, veronderstelt Bert Philipsen. 'De lage melkprijs heeft ondernemers weer bewuster laten kijken naar de kostprijs. Het goede groeiseizoen vorig jaar droeg nog eens extra bij aan het behalen van een lage kostprijs via weidegang.'

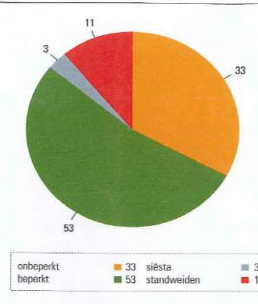
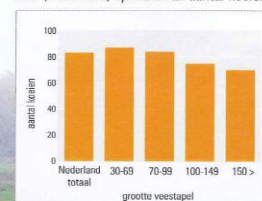
Weidegang moet wel bij de ondernemer passen. Uit de enquête bleek dat veehouders jonger dan veertig jaar veel vaker (26 versus 13 procent) dan oudere melkveeouders de factor arbeid noemen als argument om te stoppen met weidegang. Ofwel: de extra arbeid die weidegang met zich meebrengt, nemen de oudere veehouders eerder voor lief dan de nieuwe generatie veehouders.

Dat kan een zorg zijn voor het percentage weidegang in de toekomst. 'Wat is te veel arbeid?', zo haakt Philipsen in op de uitkomsten. 'Vinden veehouders het lastig om goed te plannen wanneer er ge-

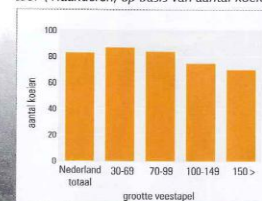
Figuur 1 – Vraag: Vanwege welke reden stalt u uw koeien op? (Nederland)

Figuur 2 – Vraag: Past u dit jaar weidegang toe? (Nederland, op basis van aantal koeien)

Figuur 3 – Vraag: Welk weidesysteem past u toe? (Vlaanderen)

Figuur 4 – Vraag: Past u dit jaar weidegang toe? (Vlaanderen, op basis van aantal koeien)

maaid of ingeschaard moet worden, of zijn het daadwerkelijk veel uren die ze dagelijks kwijt zijn aan het ophalen en brengen van koeien? Dat zijn twee verschillende zaken.'

Voor Philipsen is in elk geval duidelijk dat er gewerkt moet worden aan het ontwikkelen van nieuwe beweidingsystemen. 'Het systeem van omweiden na drie, vier dagen is het lastigste en meest arbeidsintensieve systeem dat ooit bedacht is. Dat werkt niet bij grote koppels. Veehouders die in het buitenland honderden koeien weiden, geven de koeien veel sneller een nieuw perceel, soms na elke melkbeurt. Er zijn weinig verliezen, de koeien blijven rustig, de melkgift stabiel en het is een simpel systeem dat zorgt voor minder onrust bij de veehouder.'

Belangrijk voor imago

Ook Epema stelt dat er behoefte is om voor grote bedrijven nieuwe beweidingsystemen te ontwikkelen of vanuit het buitenland te kopiëren. 'Daar kunnen we nog een slag in maken. Het kan niet de bedoeling zijn dat straks de kleinere bedrijven alleen nog weidegang toepassen en alleen zij dus een belangrijke bijdrage leveren aan het imago. Je ziet het in het buitenland, ook met grote bedrijven is weidegang mogelijk.'

Duurzame zuivel Koeien horen in de wei

Duurzaamheid is het nieuwe toverwoord. Ook in de zuivelsector. Melkveebedrijven doen er alles aan om het welzijn van de koeien te verbeteren en het milieu daarbij zo veel mogelijk te sparen.

Nederland is bij uitstek een zuivelland. Melk, kaas, koeien in de wei: het past allemaal in het typisch Hollandse plaatje. Toch leek het er lange tijd op dat boeren hun koeien steeds vaker op stal hielden. Dierenwelzijnsorganisaties, en ook burgers, waren daar niet blij mee. Koeien horen in de wei, zo is de algemene gedachte. Grote zuivelbedrijven spelen hier handig op in door reclame te maken met 'weidemelk'. Maar wat is dat precies? En is een koe daadwerkelijk gelukkiger als zij elke dag in de wei mag lopen? De Consumentenbond onderzocht met subsidie van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij wat de zuivelsector doet op het gebied van duurzaamheid en dierenwelzijn. Een ding staat vast: er gebeurt veel. Vrijwel

alle zuivelbedrijven zijn direct of indirect betrokken bij verbeteringen op dit gebied. De dalende trend in weidegang lijkt gekeerd: inmiddels loopt bijna 80% van de koeien weer regelmatig buiten. Dat heeft veel voordelen. Voor de koe, en voor de boer. Uit wetenschappelijk onderzoek is al veel bekend geworden over wat dierenwelzijn bij melkkoeien inhoudt. Bijvoorbeeld wat een koe prettig en onprettig vindt, wat haar biologische behoeften zijn en in hoeverre een koe zich aan bepaalde situaties kan aanpassen. Zo weten we dat koeien het liefst in groepen leven. Daarbinnen vormt zich een hiërarchie. Dieren die laag in de hiërarchie staan, kunnen last hebben van stress als ze een hogere in rang niet kunnen ontwijken.

Dat is eenvoudiger in de wei dan in een loopstal. Stress komt dan ook minder vaak voor bij koeien die in de wei lopen. Daarnaast hebben zij minder last van uierontsteking en problemen aan hun poten, de twee voornaamste welzijnsproblemen in de sector (zie het kader op pagina 15). Voor de boer is het goedkoper om zijn koeien buiten te laten lopen. Uit onderzoek van Wageningen Universiteit blijkt dat, afhankelijk van het aantal melkkoeien en de bedrijfsstructuur, de besparing kan oplopen tot meer dan €10.000 per jaar. 'Dat komt vooral doordat de koeien het gras gratis maaien. Boeren sparen daardoor machinekosten uit. Bovendien hoeven koeien die vers gras eten minder bijgevoerd te worden', legt Kees-Jaap

CONSUMENTENGIDS, APRIL 2010

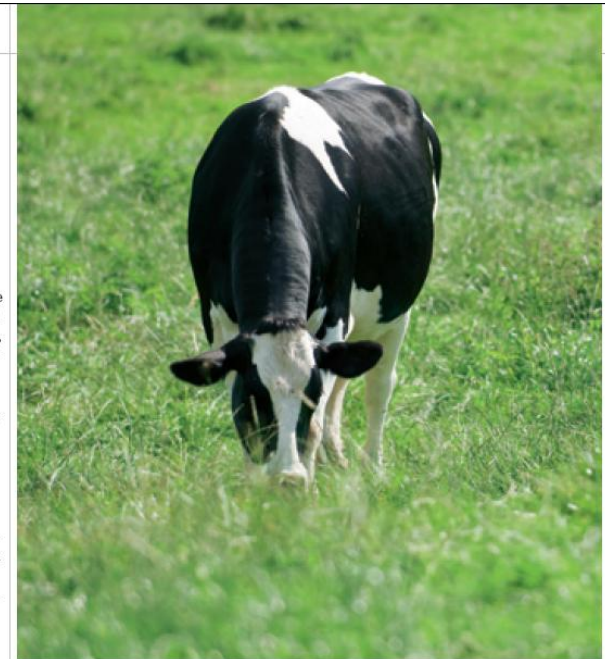
Hin uit. Hij is secretaris van de stichting Weidegang die boeren stimuleert om de koeien buiten te laten lopen.

Weidemelk

Melk mag de naam 'weidemelk' dragen als koeien minimaal 120 dagen per jaar gedurende 6 uur per dag in de wei staan. Dit zijn afspraken die de sector zelf heeft gemaakt. Biologische boeren moeten wel aan bepaalde wettelijke eisen voldoen: hun koeien moeten altijd toegang hebben tot de wei als het weer, de toestand van het weideland en de gezondheid van de dieren het toelaten. De kans dat zuivelbedrijven frauderen en ten onrechte het weidemelklogo dragen, is volgens senior onderzoeker Kees de Koning van Wageningen Universiteit klein. 'Waarom zou je dat doen? Boeren maken heel bewust de keuze om koeien in de wei te laten lopen. Ten eerste omdat ze vinden dat een koe nu eenmaal in de wei hoort en ten tweede omdat het kosten bespaart en dus goedkoper is. Bovendien is controle vrij eenvoudig, omdat koeien gewoontedieren zijn. Een boer kan ze onmogelijk de ene dag wel en de andere dag niet naar buiten laten. Dan raken ze van slag. Ook is eenvoudig te controleren of er drinkbakken in de wei staan en of de weidepaden belopen zijn.'

Hoewel de meeste Nederlandse melk afkomstig is van koeien die regelmatig in de wei lopen, betekent dat niet automatisch dat al die pakken het weidemelklogo dragen. De meeste zuivelbedrijven en supermarkten promoten weidegang, maar toch kiezen sommige

er bewust voor het logo niet te dragen. Dat doen ze omdat ze niet het hele jaar door weidemelk kunnen garanderen: koeien staan 's winters altijd een paar maanden op stal. In een enquête die de Consumentenbond

IS WEIDEMELK GEZONDER?

Als koeien regelmatig in de wei lopen, geven ze andere melk dan wanneer ze het hele jaar op stal staan. De melk van koeien die veel vers gras eten, bevat meer gezonde omega-3-vetzuren en meer geconjugeerde linolzuuren (CLA's). Er zijn aanwijzingen dat beide vetzuren bij grote hoeveelheden een gunstig effect hebben op de gezondheid. De Consumentenbond onderzocht onlangs (zie de Gezondgids van februari/maart) of weidemelk aantoonbaar gezonder is dan melk van koeien die nooit buitenkomen. Daaruit bleek dat er wel verschillen zijn tussen de verschillende zuivelmerken, maar de aangetroffen hoeveelheden aan omega-3-vetzuren en CLA's zijn zo klein, dat er geen effect op de gezondheid te verwachten is. De bond rekende ook uit of de verschillen tussen de merken invloed hebben op het cholesterolgehalte. Dat effect is nihil. Er is zelfs nauwelijks verschil tussen de persoon die al zijn zuivel gebruikt van het merk dat de gunstigste vetzuursamenstelling heeft, en iemand die enkel zuivelproducten gebruikt met de minst gunstige vetzuursamenstelling.

CONSUMENTENGIDS, APRIL 2010

hield onder de zuivelbedrijven en supermarkten, zegt C1000 daarover: 'Uit eigen onderzoek is gebleken dat de C1000-consument niet begrijpt dat er het hele jaar door weidemelk mag worden verkocht, ook al staan de koeien enige maanden op stal. Een aantal consumenten beticht de supermarkten hier van misleiding en/of dierenvriendelijkheid. Dit is voor ons reden geweest om het weidemelklogo niet meer te voeren.' Ook melk zonder logo is in veel gevallen dus afkomstig van koeien die een groot deel van het jaar in de wei lopen.

Op stal

Koeien die altijd op stal staan, hebben een grotere kans om gezondheidsproblemen te krijgen aan uiers en poten. Door aandacht te besteden aan het type vloer in de stal, het strooisel in de boxen, de grootte van de boxen en de hoeveelheid mest op de vloer, kunnen boeren het welzijn van de dieren bevorderen. Ook is het van belang dat de boer z'n beesten goed observeert, tijdig ingrijpt bij stress en ziekte en zorgt voor een goede hygiëne.

WWW.CONSUMENTENBOND.NL

WWW.CONSUMENTENBOND.NL

Veehouders zijn verplicht om de gezondheids-toestand van hun dieren continu in de gaten te houden. Dat kunnen ze zelf doen aan de hand van een beoordelingslijst met criteria, of ze kunnen een veearts één keer per kwartaal een inspectie laten uitvoeren. Of er uierontsteking op een bedrijf voorkomt, is af te meten aan het aantal bacteriën in de melk, het zogeheten celgetal. Bij te hoge waarden krijgt de boer een lagere prijs voor zijn melk. Die melk kan overigens wel gewoon verwerkt worden; na pasteurisatie is hij veilig voor consumptie. Als boeren een aantal malen een te hoog celgetal hebben, wordt de melk tijdelijk niet afgenomen. Noorderland-Melk, een kleine coöperatie die levert aan diverse huismerken, stimuleert melkveehouders om uierontsteking bij hun koeien te voorkomen door niet alleen een lagere prijs

Wat goed is voor de koe, is dat niet altijd voor het milieu

te geven als het celgetal te hoog is, maar ook door een bonus toe te kennen als het celgetal laag is. Volgens NoorderlandMelk is als gevolg van deze regeling hun gemiddelde celgetal ruim onder het landelijk gemiddelde. Dierenwelzijn wordt vaak in verband gebracht met duurzaamheid. Het kan echter ook met elkaar botsen, want hoewel koeien baat hebben bij weidegang, is het voor het milieu minder goed. Koeien die veel gras eten produceren meer methaan, een sterk broeikasgas (25 keer sterker dan CO₂), dan koeien die meer krachtvoer krijgen. De uitstoot van methaan door herkauwers is het grootste milieuprobleem dat samenhangt met de consumptie van zuivel. Een andere duurzaamheidskwestie in de melkveehouderij is het gebruik van soja. Die

zit in het krachtvoer dat koeien krijgen om te kunnen voorzien in hun energie en eiwitbehoefte. Soja heeft van alle gewassen de hoogste eiwitopbrengst per hectare en is minder belastend voor het milieu dan andere gewassen. Dit gaat echter niet meer op als er voor de soja teelt tropisch regenwoud gekapt wordt. Daarbij komen namelijk veel broeikasgassen vrij. Ook leidt de soja teelt in tropische gebieden onder andere tot uitputting en verdroging van landbouwgrond en tot een verslechtering van de sociaal-economische situatie van kleine sojaboeren. Nederland is, als groot importeur en belangrijk doorvoerland voor soja, via allerlei initiatieven nauw betrokken bij de verduurzaming van de soja teelt. Zo werken de Nederlandse supermarkten mee aan een standaard voor gecertificeerde duurzame soja. Hoe groot de invloed is van al deze initiatieven, is overigens nog maar de vraag, omdat de echte grootverbruikers van soja, zoals de Chinezen, niet meedoen. ■

GEZONDHEIDSPROBLEMEN BIJ KOEIEN

De meestvoorkomende gezondheidsproblemen bij koeien zijn uierontsteking en kreupelheid.

Uierontsteking. Moderne melkkoeien worden gefokt om veel melk te produceren. Ze hebben een groter melkkanaal in de spenen, waardoor de melk naar buiten komt. Daardoor kunnen ook bacteriën makkelijker binnendringen. Uierontsteking is het grootste welzijnsprobleem bij melkvee. Veel boeren hebben het gevoel weinig grip op het probleem te hebben. Bij het ene bedrijf kan uierontsteking veel vaker voorkomen dan bij een soortgelijk bedrijf. Bekend is dat koeien die in de wei staan, minder kans op de aandoening hebben. En als ze er last van krijgen, is het vaak minder ernstig. Ook een schone stal en goede hygiëne tijdens het melken hebben grote invloed op de mate waarin er uierontsteking optreedt. Daarnaast is het belangrijk dat een boer zijn vee goed in de gaten houdt en alert reageert als een koe niet in orde lijkt. Een aantal partijen uit de zuivelsector heeft samen het Uiergezondheidscentrum Nederland (UGCN) opgericht. Dit kennisinstituut probeert door het geven van voorlichting en het aanbieden van allerlei hulpmiddelen boeren te helpen bij het voorkomen van uierontsteking. Ook doet het UGCN praktijkonderzoeken. Zo kwam naar voren dat het dragen van handschoenen tijdens het melken een belangrijke preventieve maatregel is. Bij de start van het UGCN lag het percentage koeien dat op jaarbasis uierontsteking krijgt op circa 25. De doelstelling is om dit terug te brengen tot maximaal 15%.

Kreupelheid. Ook problemen aan de poten, zoals infecties en verwondingen, komen veel voor. Ook hier is er een groot verschil tussen bedrijven en spelen de huisvesting en verzorging van de dieren een belangrijke rol. De koeien moeten comfortabel kunnen liggen en voldoende ruimte hebben om op te staan. Ook de vloeren waar de koeien op lopen, mogen niet te nat zijn van de mest en urine en geen scherpe randen hebben waar ze zich aan kunnen bezeren.

In de zuivelsector wordt ook gedacht aan het oprichten van een kenniscentrum op dit terrein, vergelijkbaar met het UGCN.

Dierenarts neemt bloed af van een koe voor onderzoek

